

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΛΙΑΡΤΟΥ

“Βουνά της Ελλάδας: Ελικώνας το βουνό των Μουσών –

Όλυμπος το βουνό των θεών”

ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Β΄ ΤΑΞΗ ΓΕΛ ΑΛΙΑΡΤΟΥ

ΣΧ. ΕΤΟΣ 2013-14

ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδα 1^η :

ΟΝΟΜΑΤΑ
1. Χρήστου Σταυρούλα
2. Χαλιμούρδα Έλενα
3. Νταΐρη Αναστασία
4. Αγγέλου Κων/νος
5. Καλομοίρη Βίβιαν

Ομάδα 2^η :

ΟΝΟΜΑΤΑ
1. Τουρκοχωριτή Φωτεινή
2. Νταβαλούμη Κων/να
3. Αδάμου Εύη
4. Αποστολίδης Τίμος
5. Κυρίτσης Γιώργος

Ομάδα 3^η :

ΟΝΟΜΑΤΑ
1. Λαμπίρη Κατερίνα
2. Στοιχειού Χριστίνα
3. Λιάκου Δήμητρα
4. Αντωνίου Κων/νος
5. Μερτίτι Σιλβέστερ

Ομάδα 4^η :

ΟΝΟΜΑΤΑ
1. Παπαδιάς Γιάννης
2. Χαραλαμπίδης Αλέξανδρος
3. Σκλαπάνη Αγγελική
4. Ιωάννου Μαρία
5. Μπόλμπασης Γιώργος

Ομάδα 5^η :

ΟΝΟΜΑΤΑ
1. Ζυγογιάννη Γεωργία
2. Καραστέργιου Ρίτσα
3. Κώνστας Μπάμπης
4. Καραχάλιου Σοφία
5. Αντωνίου Λυδία

Ομάδα 6^η :

ΟΝΟΜΑΤΑ
1. Μόκας Δημήτρης
2. Παπαγεωργίου Κων/νος
3. Μπέσσας Κων/νος
4. Κώνστα Γιώτα
5. Τσιώλη Ανδριάννα

Ομάδα 7^η :

ΟΝΟΜΑΤΑ
1. Κατσιμίχα Φωτεινή
2. Λιανού Αμαλία
3. Καρανάσου Ιωάννα
4. Γκοτζάι Φίλιππος
5. Ζιώγα Εύη

Ομάδα 8^η :

ΟΝΟΜΑΤΑ
1. Τσαπάρας Δημήτρης
2. Πανούσης Βασίλης
3. Αθανασάκης Γιώργος
4. Καρανάσος Λάμπρος
5. Αδάμος Βασίλης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ: ΚΑΛΑΜΠΑΛΙΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΕ 11, ΧΑΛΙΜΟΥΡΔΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΕ 19, ΦΩΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΠΕ 01, ΤΖΟΒΑΡΑ ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΠΕ 06

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΕΛ.
--------------------	-------------

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΛΙΚΩΝΑΣ	8
1.1: ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ	9
1.1.1. Αγανίπη και Ιπποκρήνη	11
1.2 ΙΣΤΟΡΙΑ – ΤΟΠΟΣ	13
1.2.1. Μονοπάτια	13
1.3: ΧΛΩΡΙΔΑ	15
1.3.1. Τα φυτά του Ελικώνα και οι φαρμακευτικές τους Ιδιότητες	17
1.4. ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΟΛΥΜΠΟΣ	24
2.1: ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ	25
2.2. ΧΛΩΡΙΔΑ	26
2.2.1. Ζώνες βλάστησης	27
2.2.2. Τα Ενδημικά φυτά του Ολύμπου	29
2.3. ΠΑΝΙΔΑ	30
2.4. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	44
2.4.1. Ο Εθνικός Δρυμός	44
2.4.2. Κανονισμός Εθνικού Δρυμού Ολύμπου	46
2.4.3. Κορυφές – Μύτικας	46

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ	49
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	57
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ	58

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο Ελικώνας είναι βουνό της Βοιωτίας με πλούσια ιστορία από την αρχαία εποχή αλλά και καθοριστικό ρόλο στην ζωή των κατοίκων.

Υπάρχουν όμορφοι ορεινοί οικισμοί στην περιοχή, μονοπάτια, και έχουν αναπτυχθεί δραστηριότητες των κατοίκων όπως κτηνοτροφία αλλά και άλλες που σχετίζονται με εναλλακτικές μορφές ενέργειας (ανεμογεννήτριες).

Παρατηρείται πλούσια πανίδα και χλωρίδα στην ευρύτερη περιοχή του Ελικώνα, μάλιστα υπάρχουν αρκετά ενδημικά φυτά (κυρίως βότανα).

Ο Όλυμπος, άλλο βουνό της Ελλάδας, με πλούσια μυθολογικά και ιστορικά στοιχεία, το βουνό των θεών, διεκδικεί κάτι κοινό με τον Ελικώνα (Μούσες).

Μοναδική πανίδα και χλωρίδα παρατηρείται σ' αυτό, τόπος απaráμιλλης ομορφιάς, προστατευόμενες περιοχές, καταφύγια, που εντυπωσιάζουν τον επισκέπτη.

Το περιβάλλον μας είναι το σπίτι μας, ειδικότερα τα βουνά φιλοξενούν οικοσυστήματα, μας τροφοδοτούν με οξυγόνο και προσφέρουν ψυχική αγαλλίαση σε όποιον αποφασίσει να ανέβει σε αυτά. Μεγάλη ικανοποίηση αισθανθήκαμε όταν βρεθήκαμε στον Όλυμπο κατά την επίσκεψή μας στο Περιβαλλοντικό Κέντρο.

Ευχαριστίες:

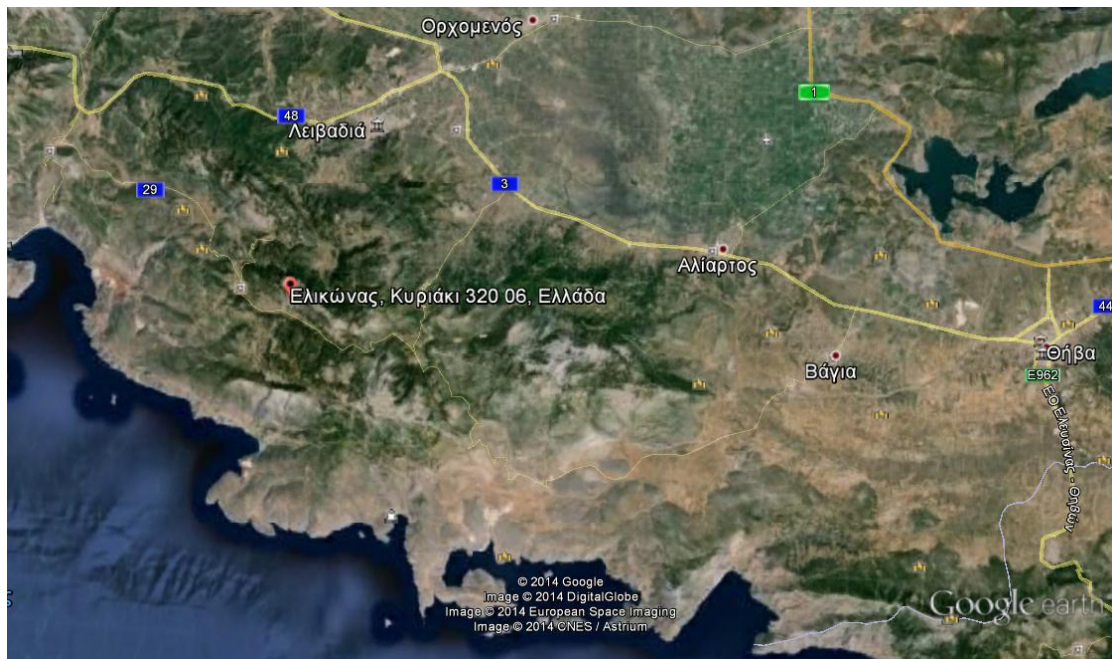
Ευχαριστούμε τους Υπευθύνους του Περιβαλλοντικού Κέντρου Ελασσόνας που μας μετέδωσαν τις γνώσεις τους, μας ξενάγησαν και μας φιλοξένησαν στον τόπο τους, καθώς και τους συνοδούς καθηγητές μας.

Ευχαριστούμε επίσης τον κ. κ. Καραπιπέρη Παναγιώτη, τεχνολόγο γεωπονίας, καθηγητή εφαρμογών ΤΕΙ Λάρισας - καθηγητή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για

την παρουσίαση που έκανε σε εμάς σχετικά με το ρόλο της μέλισσας στο οικοσύστημα.

ΜΕΡΟΣ Α΄ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΛΙΚΩΝΑΣ

Ο Ελικώνας είναι βουνό της Βοιωτίας με υψόμετρο 1.748 μέτρα. Απλώνεται κατά μήκος των δυτικών ακτών της Βοιωτίας. Περικλείεται στα βόρεια από την Κίρφη (απόληξη του Παρνασσού), στα νότια από τον Κιθαιρώνα, ενώ στα ανατολικά καταλήγει στην πεδιάδα της Κοπαΐδας. Έχει συνολικά 16 κορυφές με υψόμετρο άνω των 1000 μέτρων. Οι πιο ψηλές από αυτές είναι:

- Παλαιοβούνα: 1.748 μέτρα
- Τσίβερι: 1.560 μέτρα
- Μεγάλη Λούτσα: 1.548 μέτρα
- Μοτσάρα (Ζαγαράς): 1.525 μέτρα
- Σωριάς: 1.523 μέτρα

1.1:ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΛΙΚΩΝΑΣ ΚΑΙ ΚΙΘΑΙΡΩΝΑΣ

Σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία, ο Ελικώνας ήταν αδερφός του Κιθαιρώνα. Ο δεύτερος θεωρούνταν άπληστος και κακός, ο Ελικώνας χαρακτηριζόταν ως ήρεμος και δοτικός στους συνανθρώπους του. Ο Κιθαιρώνας σκότωσε τον πατέρα του και έριξε τον αδερφό του στο γκρεμό. Τότε οι θεοί τους μεταμόρφωσαν στα ομώνυμα βουνά, και για να τιωρήσουν τον Κιθαιρώνα όρισαν να κατοικείται από τις Ερινύες, ενώ για να τιμήσουν τον Ελικώνα τον μετέτρεψαν σε τόπο κατοικίας των Μουσών.

Ο Πλούταρχος, στην Πραγματεία του περί Ποταμών και Βουνών, παραθέτει από τον Ερμησιάνακα, τον ιστορικό της Κύπρου, τον παρακάτω περιγραφικό θρύλο για την ιδιαιτερότητα των δύο κύριων βουνών που ανήκουν στην αλυσίδα που περικυκλώνει τη Βοιωτία:

«Ο Ελικώνας και ο Κιθαιρώνας ήταν αδέρφια: αλλά πολύ διαφορετικά μεταξύ τους στην διάθεση και τον χαρακτήρα. Ο μεν ήταν ήπιος και ευγενής, και σωστός στα καθήκοντά του απέναντι στους γονείς του, τους οποίους φρόντιζε στα γηρατειά τους. Ο Κιθαιρώνας από την άλλη, ήταν ζηλόφθονος και άπληστος. Επιθυμούσε να αποκτήσει ολόκληρη την περιουσία της οικογένειας για τον εαυτό του. Για να την αποκτήσει, φόνευσε τον πατέρα του, και κατόπιν πέταξε τον αδερφό του με δόλιο τρόπο σε έναν γκρεμό, αλλά παρασύρθηκε και ο ίδιος, από την ορμή με την οποία έσπρωξε τον αδερφό του και έπεσε και αυτός στον γκρεμό. Έπειτα από τον θάνατό τους, με την θέληση των Θεών, οι δύο αδερφοί μεταμορφώθηκαν στα δύο Βουνά που φέρουν το όνομά τους. Ο Κιθαιρώνας, λόγω της ασέβειας του, έγινε η κατοικία για τις Ερινύες• οι Μούσες λόγω του ευγενικού και στοργικού χαρακτήρα του, επέλεξαν τον Ελικώνα σαν το αγαπημένο τους στέκι». (Πλούταρχος).

Οι εννέα Μούσες ήταν θεότητες που προστάτευαν αρχικά τους ποιητές και τους μουσικούς και αργότερα όλες τις τέχνες και τις επιστήμες. Ήταν κόρες του Δία και της Μνημοσύνης (κόρης του Ουρανού και της Γης). Ο επικός ποιητής Ησίοδος ήταν ο πρώτος που παρέθεσε τα ονόματα των Μουσών, ωστόσο παραμένει ερωτηματικό το αν τα επινόησε ο ίδιος ή τα πήρε από μια προγενέστερη πηγή. Επρόκειτο για τις: Κλειώ, Ευτέρπη, Θάλεια, Μελομένη, Τερψιχόρη, Ερατώ, Πολύμνια, Ουρανία και την Καλλιόπη. Οι κόρες του Δία συνόδευαν τον θεό Απόλλωνα και τραγουδούσαν όταν αυτός έπαιζε μουσική με την γλυκιά του λύρα. Κάθε μία από τις Μούσες

προστάτευε και από μία τέχνη. Η Καλλιόπη την ποίηση. Η Μελπομένη την τραγωδία. Η Ευτέρπη την λυρική ποίηση. Η Ερατώ την ελεγεία. Η Θάλεια την κωμωδία. Η Τερψιχόρη τον χορό. Η Κλειώ την Ιστορία. Η Ουρανία την αστρονομία και η Πολυμνία τους ιερούς ύμνους. Η λατρεία των Μουσών μετεφέρθη από Πιέριους αποίκους οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στους πρόποδες του βουνού και ίδρυσαν την πόλη Άσκρα. Οι Βοιωτοί έλεγαν ότι οι Μούσες λατρεύτηκαν πρωταρχικά εις τον Ελικώνα από τους Αλωάδες Εφιάλη και Ωτο, οι οποίοι ήσαν γίγαντες παιδιά του Ποσειδώνα.

Η δημιουργία των Μουσών ξεκίνησε μετά την νίκη του Δία επί των Τιτάνων. Ζήτησαν οι υπόλοιποι θεοί να δημιουργήσει ο Δίας θείες δυνάμεις ικανές να τραγουδούν το μέγα γεγονός και την νέα διάταξη του σύμπαντος. Εννιά νύχτες σμίγονταν ο Δίας κρυφά από τους Αθανάτους με την Μνημοσύνη. Και αυτή του έκανε εννέα κόρες, ίδιες στην καρδιά και μέσα στα στήθη τους δεν είχαν άλλη φροντίδα απ' το τραγούδι και αρχικά διέμεναν κάτω από την "ακρότερη κορφή του Ολύμπου".

Η λατρεία των Μουσών ήταν πολύ διαδεδομένη στην αρχαιότητα και υπήρχαν πολλά ιερά προς τιμήν τους σε όλη την Ελλάδα. Αν και τον τόπο προέλευσης των Μουσών διεκδικούν πολλές περιοχές, ωστόσο είναι βέβαιο ότι στη Βοιωτία βρισκόταν το κύριο κέντρο λατρείας τους.

1.1.1. Αγανίπη και Ιπποκρήνη

Ο Ελικώνας είναι γνωστός από την Ελληνική μυθολογία διότι υπήρχαν σε αυτόν δύο πηγές αφιερωμένες στις Μούσες: η Αγανίπη και η Ιπποκρήνη, και οι δύο έχουν τη λέξη "άλογο" (ίππος) στο τοπωνύμιο τους. Η Αγανίπη ήταν η θυγατέρα του Τερνεσσού. Η πηγή βρίσκεται κοντά στις Θεσπιές και το νερό της είχε την ιδιότητα να εμπνέει όποιον το έπινε, η Ιπποκρήνη αποκαλείται από τον Οβίδιο Αγανιπής Πηγή.

Ο Απόλλωνας ο οποίος αγαπούσε υπερβολικά την μουσική κατέβαινε συχνά στον Ελικώνα και στον Παρνασσό για να τραγουδήσει μαζί με τις Μούσες. Μία ημέρα

ήρθαν στον Ελικώνα οι εννέα κόρες ενός Πιέρου βασιλιά για να συναγωνισθούν με τις Μούσες. Μόλις άρχισαν να τραγουδούν οι θυγατέρες αμέσως έπεσε σκότος βαθύ σ' όλη την γύρω περιοχή. Όταν άρχισαν να τραγουδούν οι Μούσες έλαμψε πάλι το φώς του ήλιου και όλη η φύση γαλήνευσε για να ακούει. Ο Ελικώνας από την ευχαρίστησή του άρχισε να παίρνει ύψος. Τότε ο Ποσειδώνας για να ανακόψει την πορεία του Ελικώνα προς τον ουρανό έστειλε το φτερωτό άλογο τον Πήγασο, κι αυτό έδωσε μια κλωτσιά στο βουνό. Στο σημείο που χτύπησε η οπλή του αλόγου ανέβλυσε πηγή με πεντακάθαρο νερό η οποία ονομάστηκε Ιπποκρήνη. Οι ηττημένες Περίδες θυγατέρες μεταμορφώθηκαν σε όρνεα.

Αγανίπη είναι το όνομα μίας πηγής και μίας νύμφης (μίας Κριναίας) συνδεδεμένης με αυτή στην Ελληνική μυθολογία του όρους Ελικώνος. Δημιουργήθηκε από τον καλπασμό του Πηγάσου και συνδέθηκε με τις Μούσες ως πηγή ποιητικής εμπνεύσεως.

Κατά τον ύστερο έβδομο αιώνα π.Χ., ο ποιητής Ησίοδος εξύμνησε τη νεότητά του όταν βοσκούσε τα πρόβατά του στις πλαγιές του Ελικώνος (Θεογονία, 23), όπου ο Έρωσ και οι Μούσες ήδη είχαν ιερά και ένα χορευτικό πεδίο κοντά στην κορυφή, όπου "τα παλλόμενα πόδια τους ξυπνούν την ερωτική επιθυμία" (Ησίοδος, 8). Εκεί οι Μούσες τον ενέπνευσαν και άρχισε να τραγουδά την απαρχή των θεών. Έτσι ο Ελικών έγινε το έμβλημα της ποιητικής εμπνεύσεως. Ο Ησίοδος αναφέρει άλλες πηγές που ήταν άντρα των Μουσών: "Λούζουν τα μικρά τους σώματα στο νερό του Περμεσσού ή της Ιπποκρήνης ή του στοιχειωμένου Ολμειού". Στον Ελικώνα ευρίσκετο επίσης η πηγή όπου ο Νάρκισσος εμπνεύστηκε από την ίδια του την ομορφιά.

Στον Ομηρικό Ύμνο στον Ποσειδώνα, μία σύντομη επίκληση, ο θεός χαιρετίζεται ως "κύριος του Ελικώνος".

Ο περιηγητής Παυσανίας (140 μ.Χ) γράφει ότι κινούμενος κάποιος προς το ιερό των Μουσών συναντά αριστερά του την πηγή Αγανίπη, για την οποία λένε ότι είναι κόρη του Τερμησσού (Περμησσού). Με βάση τη διεύθυνση πρέπει να βρίσκεται στον Άγιο Νικόλαο ή τον Κοκκαλά ή την Σκοπιά (Μυγδαλάκι), με πιθανότερη την τελευταία αφού έχει όλο το χρόνο νερό και μαύρη άμμο στον πυθμένα, σύμφωνα με

το επίθετο «μελάνυδρος» που της δίνει ο Ησίοδος. Πρόσφατα ανακαλύφθηκαν στον Κοκκαλά μάρμαρο με επιγραφή, κολώνα από μαύρο μάρμαρο και σφαιρική πέτρα.

Ιπποκρήνη επίσης ονομαζόταν μια πηγή στην Τροιζήνα στην οποία εξαγνίστηκε ο Ορέστης μετά τη δολοφονία της μητέρας του Κλυταιμνήστρας.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΑ - ΤΟΠΟΣ

Ο Ελικώνας, εκτός από το βουνό, υπήρξε μεγάλο χωριό της Βοιωτίας μέχρι και το πρόσφατο παρελθόν. Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1950 διατηρούσε πληθυσμό περισσότερο από 1.000 κατοίκους. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 όμως ο πληθυσμός μειώθηκε κατακόρυφα και η μείωση συνεχίστηκε και την επόμενη δεκαετία με αποτέλεσμα στις αρχές της δεκαετίας του 1980 το χωριό είχε σχεδόν ερημώσει. Ο κύριος λόγος της εγκατάλειψης του οικισμού ήταν η αστυφιλία, η φτώχεια του τοπικού πληθυσμού και η απομόνωση καθώς μέχρι την δεκαετία του 1980 δεν υπήρχε δρόμος που να συνδέει το χωριό απευθείας με τη Λιβαδειά. Μεγάλο μέρος των κατοίκων του χωριού που το εγκατέλειψαν εγκαταστάθηκαν στη Λιβαδειά σε μία συνοικία κοντά στο κάστρο της πόλης που ονομάζεται Ζαγαράς.

Για να γνωρίσει κανείς τον Ελικώνα το βουνό των Μουσών θα πρέπει να περπατήσει τα μονοπάτια του, άλλοτε απότομα άλλοτε πλακόστρωτα, κάτω από τα ψηλά έλατα αγναντεύοντας τις ψηλές κορφές. Πολλά πλακόστρωτα- λιθόστρωτα σημεία συναντάμε μέσα στις ελατόφυτες πλαγιές του και μπορούμε να καταλάβουμε λίγο από την τέχνη και τη ζωή των προγόνων μας.

1.2.1. Μονοπάτια

«Μπομπόκο- Λούτσα- Κολλιέδες (Καπέλο). Στο 4ο χιλιόμετρο του ασφαλτόδρομου Ανάληψη- Ελικώνας υπάρχει πινακίδα που ενημερώνει τους πεζοπόρους για ανάβαση μέσα από πυκνό δάσος και μεταλλειόδρομους. Η διαδρομή, διάρκειας περίπου 4, 5

ωρών, γίνεται σε υψόμετρο από 800 έως 1486 μέτρα. Χαρακτηρίζεται μέτριας δυσκολίας.

Μπομπόκο – Προφήτης Ηλίας. Από το 4ο χιλιόμετρο του ασφαλτόδρομου Ανάληψη – Ελικώνας συναντάμε την πινακίδα, που μας ενημερώνει για την πορεία που θα ακολουθήσουμε μέσα από ελατόφυτη πλαγιά και πλακόστρωτο μονοπάτι. Μετά από διαδρομή διάρκειας περίπου 1, 5 ώρας φτάνουμε στο εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία. Η διαδρομή είναι εύκολη.

Μπομπόκο- Ξηροβούνι. Στο 4ο χιλιόμετρο του ασφαλτόδρομου Ανάληψη – Ελικώνας συναντάμε πινακίδα στα αριστερά που ενημερώνει για την πορεία μας μέσα από ελατόφυτη πλαγιά. Η πορεία καταλήγει στο Ξηροβούνι, από όπου θα απολαύσουμε τη θέα προς τη Λιβαδειά και τον κάμπο της Κωπαΐδας. Η διαδρομή διαρκεί 1,5 ώρα και είναι εύκολη.

Προφήτης Ηλίας – Λούτσα Τζαβέλα- Ρόνιες – Ελικώνας ή Μεγάλη Λούτσα. Από το εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία ακολουθώντας τα σήματα διασχίζουμε κάθετα τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο, στην περιοχή Λούτσα Τζαβέλα. Από εκεί ανηφορίζουμε, μέσα από ελατόφυτη πλαγιά, ως τις Ρόνιες και συναντούμε το μονοπάτι 22 με κατεύθυνση στα αριστερά που καταλήγει στην πλατεία του χωριού Ελικώνας. Εναλλακτικά, μόλις συναντήσουμε το μονοπάτι 22 μπορούμε να μην στρίψουμε αριστερά, αλλά να ακολουθήσουμε το μονοπάτι για περίπου 30' ώσπου να φτάσουμε στις Άνω Ρόνιες. Από εκεί κινούμαστε προς τα αριστερά και φτάνουμε στην κορυφή Μεγάλου Λούτσα με την υπέροχη θέα στον Κορινθιακό κόλπο. Και στις δύο περιπτώσεις η πορεία διαρκεί 2,5 ώρες και είναι μέτριας δυσκολίας.

Κυριάκι- Μεγάλη Λούτσα (Καψάλα). Μέσα από την πλατεία του Κυριακίου ακολουθούμε ανηφορική πορεία προς την κορυφή της Μεγάλης Λούτσας. Η διαδρομή έχει διάρκεια 3, 5 ώρες και είναι μέτριας δυσκολίας.

Κατασκηνώσεις Παλιομηλιάς- Μεγάλη Λούτσα (Καψάλα). Η ανάβαση ξεκινά από το δασικό δρόμο Ελικώνας- Παλιομηλιά. Λίγο μετά τις κατασκηνώσεις, συναντάμε στα δεξιά τα πρώτα σημάδια. Μετά από μία ώρα ανηφορική πορεία μέσα στο πυκνό ελατόδασος η πρώτη στάση στη θέση Μπαλκόνι μάς αποζημιώνει με τη θέα που

προσφέρει. Η ανάβαση συνεχίζεται μέσα από δολίνες (μικρές λίμνες) και έπειτα από σύντομη πορεία φτάνουμε στην κορυφή. Η συνολική πορεία διαρκεί περίπου 3,5 ώρες και είναι μέτριας δυσκολίας.

Ανάληψη- εκκλησιάκι Αγ. Γεωργίου. Από την δεξαμενή του χωριού Ανάληψη ακολουθούμε ανηφορικό μονοπάτι που φτάνει στον προαύλιο χώρο του Αγ. Γεωργίου. Η τοποθεσία προσφέρεται για μικρή ανάπαυλα με ωραία θέα δίπλα στην πέτρινη βρύση. Η διαδρομή διαρκεί 1 ώρα και είναι εύκολη.

Προφήτης Ηλίας- Κολλιέδες (Καπέλο). Η ανάβαση γίνεται σε αρκετά ανηφορική πλαγιά. Η πορεία διαρκεί 2,5 ώρες και είναι δύσκολη.

Αρβανίτσα- Όσιος Σεραφείμ. Από την Αρβανίτσα πηγαίνουμε προς την τοποθεσία Σταυρός και από εκεί κινούμαστε δεξιά προς το πηγάδι. Συνεχίζοντας σε πλακόστρωτο μονοπάτι φτάνουμε στο μοναστήρι του Οσίου Σεραφείμ. Η διαδρομή είναι εύκολη και έχει διάρκεια 1,5 ώρα».

(http://discoverviotia.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=27&Itemid=34)

1.3: ΧΛΩΡΙΔΑ

Στο βιότοπο στις κορυφές του όρους Ελικώνα του Νομού Βοιωτίας υπάρχουν δάση από Κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cephalonica*) ενώ το ορεινό τοπίο έχει και γυμνές κορυφές, πλαγιές και γκρεμούς. Η παρουσία σπάνιας χλωρίδας κάνει την περιοχή πολύ ενδιαφέρουσα. Παρόλα αυτά υπάρχει κίνδυνος από πυρκαγιές, υπερβόσκηση, επέκταση του οδικού δικτύου, επιφανειακή εξόρυξη βωξίτη, παράνομο κυνήγι. Η υπερβόσκηση ειδικότερα είναι μεγάλη απειλή για την χλωρίδα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΦΥΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Abies cephalonica (Κεφαλλονίτικο έλατο)

Aethionemasaxatilegraecum

Asperulalutea
Astragaluscreticusrumelicus
Centaureapichleripichleri
Centaureasubsericans
Cerastiumcandidissimum
Colchicumparnassicum
Crepisincana
Dianthusgracilisgracilis
Drabaparnassica
Ephedramajorprocera (Εφέδρα η επιμήκης)
Euphorbiadeflexa
Gageagranatellii
Gageapusilla
Galiumthymifolium
Hypericumrumeliacumapollinis
Juniperusfoetidissima(Βουνοκυπάρισσο)
Lamiumgarganicumstriatum
Lepidiumhirtumnebrodense
Linumelegans
Marrubiumvelutinum
Nepetaargolicaargolica
Orobancheschultzii
Paeoniamasculamascula
Paeoniaparnassica
Rhamnussibthorpianus(Ράμνος του Σίμπθορπ)
Silenebupleuroidesbupleuroides
Sileneparnassicaparnassica
Sorbusumbellata(Μικρή ασημοσορδιά)
Thlaspiochroleucum
Verbascumspeciosummegaphlomos
Veronica sartoriana
(<http://filotis.itia.ntua.gr/biotopes/c/A00060052>)

Σε ορισμένα από τα παραπάνω φυτά δίνεται ιδιαίτερη σημασία για την προστασία τους, υπάρχουν φυτά απειλούμενα και μη απειλούμενα, άλλα υπάρχουν και σε άλλους βιότοπους ακόμη και εκτός Ελλάδας άλλα όχι. Επίσης δεν έχουν όλα τον ίδιο ρυθμό ανάπτυξης και εξάπλωσης.

1.3.1. Τα φυτά του Ελικώνα και οι φαρμακευτικές τους ιδιότητες

Ο Ελικώνας είναι ένα βουνό ιερό, άγριο, όμορφο, πεπλοντυμένο με μύθους, ιστορίες και πραγματικότητα. Βουνό με οργιώδη βλάστηση αλλά και με πληγές που χάσκουν πονεμένο.

Φυτά

Ένα από τα φυτά του εντυπωσιακού αυτού βουνού είναι το φυτό με την ονομασία **Μελίλωτος ο φαρμακευτικός (Melilotus officinalis)**, κοινώς **νυχάκι**. Φυτό αφιερωμένο από τους προγόνους μας στις κόρες του μεγάλου Δία και της ομορφόμαλλης Μνημοσύνης. Τα ευωδιαστά του άνθη έχουν χρώμα κίτρινο ή και λευκό. Το φυτό έχει μία ανάλαφρη ομορφιά και παλιά θεωρείτο ότι αντιπροσώπευε τη θηλυκή ομορφιά, χάρη και αγνότητα. Ολόκληρο το φυτό έχει ηρεμιστικές, διουρητικές και ισχυρές αντιθρομβωτικές ιδιότητες. Ακόμη επιδρά στους κίρσους και απογορευείται η χρήση του από τους ασθενείς που παίρνουν Warfarin.

Αχίλλειος το χιλιόφυλλον, κοινώς **Αχιλλέα** και **αγριαψιθιά (Achillea millefolium)** είναι η ονομασία του επόμενου φυτού, το οποίο είναι αντιπερτασικό, προστατεύει από τη θρόμβωση ύστερα από καρδιακή προσβολή η αποπληξία. Συνδυάζεται με άνθη τίλιου για την υπέρταση. Περισσότερα από 40 συστατικά έχουν απομονωθεί στο φυτό.

Σύμφωνα με την Ελληνική μυθολογία από το αίμα του άτυχου Άδωνη, του αγαπημένου της Αφροδίτης, ξεπετάχτηκε το φυτό **Άδωνις (Adonis vernalis)**. Το φυτό

είναι διουρητικό, πολύ αποτελεσματικό για την καρδιακή ανεπάρκεια, και για το οίδημα που προέρχεται από αυτή. Ανεβάζει δε την πίεση του αίματος.

Προσφιλές φαγητό των Ισραηλιτών, σύμφωνα με την Βίβλο, ήταν το **Σκόρδο (Alliumsavitum)**. Φυτό εκτιμώμενο από όλους τους λαούς για τις αξιόλογες θεραπευτικές του ιδιότητες. Ο Ηρόδοτος αναφέρει ότι το καλλιεργούσαν για όλες τις παθήσεις, καθώς πράγματι μειώνει την υψηλή πίεση, καθυστερεί την αρτηριοσκλήρωση και μειώνει τον κίνδυνο περεταίρων καρδιακών προσβολών στο μυοκαρδιολογικό σύστημα, στους ασθενείς που είχαν προσβληθεί. Μπορεί να χορηγηθεί υπό μορφή βάμματος, πραγματική πανάκεια και για τα προβλήματα που αφορούν το καρδιαγγειακό σύστημα. Το μόνο μειονέκτημα είναι η έντονη μυρωδιά του που μειώνεται με τον μαϊντανό.

Η **Ιπποκαστανέα (Aesculushippocastaneum)** είναι εντελώς διαφορετικό δέντρο από την εδώδιμη καστανιά. Η αγριοκαστανιά είναι ένα όμορφο διακοσμητικό δέντρο και παράλληλα θεραπευτικό. Είναι διουρητικό, μειώνει την διαπερατότητα των τριχοειδών αγγείων και το τοπικό οίδημα. Ωφέλιμο για τις ανωμαλίες του φλεβικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένης και της αρτηριοσκλήρωσης, όπως και της καρδιακής προσβολής, της κυκλοφοριακής ανεπάρκειας, των κιρσών και της φλεβίτιδας. Χρησιμοποιούνται οι καρποί και η φλούδα.

Κοινό φυτό στους κήπους είναι η **Λίπια η κίτροσμος (Aloysiatriphylla)**, περισσότερο γνωστή με την λαϊκή ονομασία Λουίζα και πλούσια σε πτητικά έλαια. Είναι ελαφρό ηρεμιστικό και έχει την ιδιότητα να διαλύει τα λίπη.

Το ακόλουθο φυτό είναι συνδεδεμένο με την γειτονική και ιστορική πόλη της Θήβας, είναι το **Σέλινο (ApiumGraveolens)**. Η ονομασία Apium είναι κελτικής καταγωγής εκ του Αρονπου σημαίνει ύδωρ, και χαρακτηρίζει την υδροχαρή φύση του φυτού. Ολόκληρο το φυτό έχει αντιπερτασικές ιδιότητες, είναι ηρεμιστικό και διουρητικό. Όταν συνδυαστεί με την πικραλίδα γίνεται πολύ πιο ισχυρό.

Μία από τις τρεις Μοίρες που διαφεντεύουν την ανθρώπινη ζωή και συγκεκριμένα η Άτροπος, αυτή που έκοβε το νήμα της ζωής, έδωσε το όνομά της στο δηλητηριώδες φυτό εξαιτίας της θανατηφόρας ατροπίνης, **Άτροπος η Ευθαλεία**

(Atropabelladona). Οι περισσότερες εφευρέσεις σε θέματα ομορφιάς έχουν γίνει από τις γυναίκες. Οι Ιταλίδες στην παλιά εποχή συνήθιζαν να ρίχνουν μία σταγόνα από τον χυμό του φυτού στα μάτια τους για να διαστείλουν την κόρη. Είναι δε υποτασικό. Χρησιμοποιείται για τα προβλήματα του μυοκαρδίου.

Φυτό με την μορφή θάμνου, που είναι καλυμμένος με πολλά αγκάθια, είναι η **Ξαγκαθιά (Berberisvulgaris)**. Ο θάμνος περιέχει την φαρμακευτική και βαφική ουσία βερβερίνη. Για θεραπευτικούς σκοπούς χρησιμοποιούνται τα φύλλα, τα κλωνάρια, η φλούδα της ρίζας, οι ρίζες και οι καρποί. Είναι πολύ πικρό ηρεμιστικό βότανο, μειώνει όμως και την υψηλή πίεση.

Το επόμενο φυτό, που ο λαός το αποκαλεί **Μπουράντζα**, είναι το Καρδιαγωγόν (**Boragoofficinalis**). Διώχνει την λύπη και την μελαγχολία, ιδιαίτερα όταν πιούμε το κρασί που μέσα έχουν μουσκέψει οι σπόροι και τα άνθη του φυτού. Χρησιμοποιούνται τα άνθη, τα φύλλα και οι σπόροι. Είναι διουρητικό, ήπιο ηρεμιστικό. Έχει ακόμη αντικαταθλιπτικές ιδιότητες, και το λάδι από τους σπόρους μειώνει την πίεση του αίματος.

Φυτό μελιγόνο και θεραπευτικό είναι η **Ερείκη, (Calluna)**, η κοινή που προτιμά τα όξινα εδάφη. Ολόκληρο το φυτό έχει καταπραϋντικές ιδιότητες και μειώνει την πίεση του αίματος.

Η **Καμέλια (Theifera)** δεν είναι ιθαγενές φυτό της Ελλάδας και τα φύλλα της περιέχουν αντιοξειδωτικά που προστατεύουν από τις καρδιακές ασθένειες. Επιπλέον είναι και διουρητικό.

Ο **Carthamustinctorius**, που μοιάζει με αγκάθι έχει πρωτοεισαχθεί στην Ευρώπη από την Αίγυπτο τον 15ο αιώνα. Η ονομασία carthamus κατά μία εκδοχή προήλθε από την Εβραϊκή λέξη qarhami ‘ζωγραφίζω’, επειδή τα άνθη του βγάζουν μία βαφική ουσία την καρθαμίνη. Αυτό το πικρό αρωματικό βότανο τονώνει το κυκλοφορικό και την καρδιά. Βοηθά στις ασθένειες της στεφανιαίας αρτηρίας. Μειώνει δε και την χοληστερίνη στο αίμα.

Τον **Κέδρο του Λιβάνου (Gedruslibaniantlantica)** χρησιμοποίησε ο βασιλιάς Σολωμόν για να κατασκευάσει τον ναό του. Το λάδι του κέδρου το χρησιμοποιούσαν στην αρχαία Αίγυπτο για βαλσάμωμα, οι Θιβετάνοι πάλι για θυμίαμα. Για θεραπευτικούς σκοπούς χρησιμοποιείται τόσο το λάδι όσο και το ξύλο. Κατευναστικό των νεύρων και τονωτικό του κυκλοφορικού και αναπνευστικού συστήματος.

Τον παλιό καιρό οι επαίτες της Γαλλικής πρωτεύουσας έτριβαν τα χέρια τους με την **Κληματίδα λευκάμπελο (Clematisvitalba)**, για να ερεθίσουν το δέρμα και να δημιουργηθούν πληγές. Ο λαός την αποκαλεί **Αμπελίνα** και **Κουρμπένια** και μεταξύ των άλλων στοιχείων περιέχει φαρμακευτικά και ερεθιστικά συστατικά. Το έκχυμα των φύλλων χρησιμοποιείται κατά της αρτηριακής υπέρτασης και της υπερτροφίας της καρδιάς. Είναι ωστόσο αντισπασμωδικό, αντιφλογιστικό και καταπραϋντικό του κυκλοφορικού συστήματος.

Τα λεπτά και αρωματικά άνθη του **Πολυγόνατου του Μαΐου (Convallariamajalis)** στολίζουν τα νυφικά στεφάνια. Για θεραπευτικούς σκοπούς χρησιμοποιείται όλο το φυτό, φύλλα, άνθη, λάδι. Αυτό το πικρό διουρητικό βότανο επενεργεί σαν τονωτικό της καρδιάς και του καρδιακού συστήματος. Επίσης κατά της αρτηριοσκλήρωσης και της αρτηριακής υπότασης.

Η **Μουμουτζελιά ή Τσαπουρνιά (Crataegusmonogyna)** φυτρώνει στους άγονους τόπους. Οι καρποί του χρησιμοποιούνται σαν φάρμακο για την καρδιά. Βελτιώνει την περιφερειακή κυκλοφορία, ρυθμίζει τον καρδιακό παλμό, την πίεση και την ροή του αίματος των στεφανιαίων αγγείων. Ωφέλιμο για όλες τις καρδιακές παθήσεις.

Ο **Δακτυλίτης (Digitalis)** είναι πολύ γνωστό φυτό στην φαρμακολογία για την δακτυλίνη που λαμβάνεται απ' αυτό. Ένας μύθος λέει ότι τα στίγματα στο άνθος είναι ένα προειδοποιητικό σημάδι ότι το φυτό εκκρίνει δηλητηριώδεις χυμούς. Ο λαός μας το αποκαλεί κορακόχορτο και χελιδονόχορτο, είναι ένα πολύ πικρό διουρητικό βότανο, τονωτικό της καρδιάς.

Το γνωστό σε εμάς **Τριφύλλι**, είναι η Μηδική η εδώδιμος (**Medicago sativa**). Το φυτό δεν είναι μόνο κατάλληλο σαν ζωοτροφή αλλά έχει και αξιόλογες θεραπευτικές

ιδιότητες για τον άνθρωπο. Είναι διουρητικό και μειώνει τα επίπεδα της χοληστερίνης, επενεργεί κυρίως στο κυκλοφορικό και ουροποιητικό σύστημα και επηρεάζει τις ορμόνες. Χρησιμοποιείται ολόκληρο το φυτό. Την ποικιλία Νάρκισσος (**Narcissus**) ο βοιωτικός λαός την αποκαλεί Πετροκάτσια. Στον Βόλο είναι γνωστά σαν **Δρακάκια**. Η ονομασία του στην αρχαία ελληνική προέρχεται από την λέξη ναρκώνω.

Η **Ελιά (OleaEuropasativa)** αθηναϊκής καταγωγής είναι ιερό δέντρο, συνυφασμένο με την Βίβλο, μυθολογία και ιστορία. Το έκχυμα από τα φύλλα της είναι κατά της αρτηριοσκλήρωσης και της αρτηριακής υπέρτασης.

Η **Ουργινεία** η θαλάσσια (**Urqineamaritima**), βολβοειδές φυτό, γνωστό με τις λαϊκές ονομασίες **Σκίλλα** και **Μπότσικας**. Είναι φυτό ιστορικό, θεραπευτικό, μαγικό, συνδεδεμένο με τις πράξεις γονιμότητας. Λέγεται ότι το φυτό έχει τη δύναμη να επιδρά στη γονιμότητα εξαιτίας του ότι είναι ‘εύζωο’ και ‘βλαστικόν’. Λένε ότι για να εξαγνίσεις ένα χώρο αρκεί να κάνεις τον γύρο κρατώντας μία Σκιλλοκρέμμυδα. Ο ίδιος ο Πυθαγόρας κρεμούσε τον βολβό μπροστά στην πόρτα του σαν αλεξιφάρμακο. Ο βολβός περιέχει σκιλλίνη. Είναι ένα πολύ πικρό και δηλητηριώδες φυτό, διουρητικό και τονωτικό της καρδιάς.

Η **Πηγουνιά (PaeonialactifloraHellenica)** η πιο εντυπωσιακή βασίλισσα των βοτάνων φυτρώνει στον μουσοφίλητο Ελικώνα. Οι αρχαίοι έδωσαν σ’ αυτό το πολύ όμορφο φυτό το όνομα ενός θεού-γιατρού του Παίωνα. Είναι φυτό μαγικό που του έχει δοθεί και η ονομασία ‘**Αγλαοφωτίς**’, γιατί τις πολύ ζεστές μέρες του καλοκαιριού και σε απόλυτο σκοτάδι τα άνθη του φωσφορίζουν. Χρησιμοποιούνται οι ρίζες του φυτού. Μειώνει την υψηλή πίεση του αίματος. Επιπρόσθετα είναι ηρεμιστικό και κατευνάζει το stress. Είναι ένα γιγτονωτικό για την κυκλοφορία.

Συνδεδεμένο με τα Πάθη του Χριστού είναι το φυτό που μας δίνει την πασιφλορίνη. Είναι το **Πανανθές (Passifloraincarnata)**, κοινώς **ρολογιά**. Τα τρία στίγματα αναπαριστούν τα καρφιά, οι πέντε ανθήρες τα τραύματα και τα δέκα σέπαλα τους δέκα αποστόλους. Το φυτό περιέχει αλκαλοειδή και φλαβονοειδή που είναι αποτελεσματικά ηρεμιστικά και δεν προκαλούν εθισμό. Μειώνει την πίεση του αίματος και χρησιμοποιείται ολόκληρο το φυτό.

Η γνωστή σε όλους μας **Πικραλίδα (Taraxacum officinalis)** σημαίνει πικρό βότανο. Έχει ισχυρές διουρητικές ιδιότητες για το οίδημα που προέρχεται από την υψηλή πίεση και την αδυναμία της καρδιάς. Είναι ένα από τα χόρτα που έτρωγαν οι Ισραηλίτες το Πάσχα.

Η **Βίγκα ηπόωδης (Vincetoxicum)** γνωστή ως το ‘**άνθος του θανάτου**’, κοινώς **Ελίτσα**. Χρησιμοποιείται ολόκληρο το φυτό, περιέχει ρεζερπίνη, η οποία μειώνει την υψηλή πίεση του αίματος, την σκλήρυνση των αρτηριών (ιδιαίτερα τις αρτηρίες του εγκεφάλου). Όταν συνδυαστεί με τη **Σαλισβουρία** την αδιαντόφυλλο, περισσότερο γνωστή με την ονομασία **Gingo**, γίνεται ακόμη πιο ισχυρή. Είναι επίσης διουρητικό.

Το **Αμπέλι Vitis Vinifera** αναφέρεται στην Βίβλο πολλές φορές σαν παραβολή όπως στο παραπάνω εδάφιο και σαν καλλιέργεια παραγωγής τροφής. Το έκχυμα του φυτού είναι διουρητικό και απισχναντικό. Χρησιμοποιούνται τα φύλλα και οι κληματσίδες.

Το τελευταίο φυτό το οποίο σχετίζεται με την Αλίαρτο και βρίσκεται αυτοφυές μόνο στην περιοχή αυτή είναι ο **Στύραξ** ο φαρμακευτικός (**Styrax officinalis**), ο ωραιότατος αυτός θάμνος που ανθίζει την Άνοιξη και τα λουλούδια του μοιάζουν με πορτοκάλια. Η κοινή του ονομασία είναι **Στουράκι** και **αγριοκυδωνιά**. Σύμφωνα με τη μυθολογία το δέντρο κατάγεται από την Κρήτη. Στην Αλίαρτο το έφερε ο εξόριστος Ραδάμανθυς. Στην Κινέζικη ιατρική η ρητίνη του δέντρου χρησιμοποιείται σαν τονωτικό του κυκλοφορικού συστήματος, στην αρωματοθεραπεία σαν ηρεμιστικό.

1.4. ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Στον Ελικώνα παραδοσιακά οι κάτοικοι των γύρω περιοχών είχαν αναπτύξει κτηνοτροφία κάτι που συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Υπάρχουν χώροι αρχαιολογικού-πολιτιστικού ενδιαφέροντος όπως η Κοιλάδα των Μουσών με το αρχαίο θέατρο το οποίο όμως δεν έχει ανασκαφεί ακόμη κάτι που

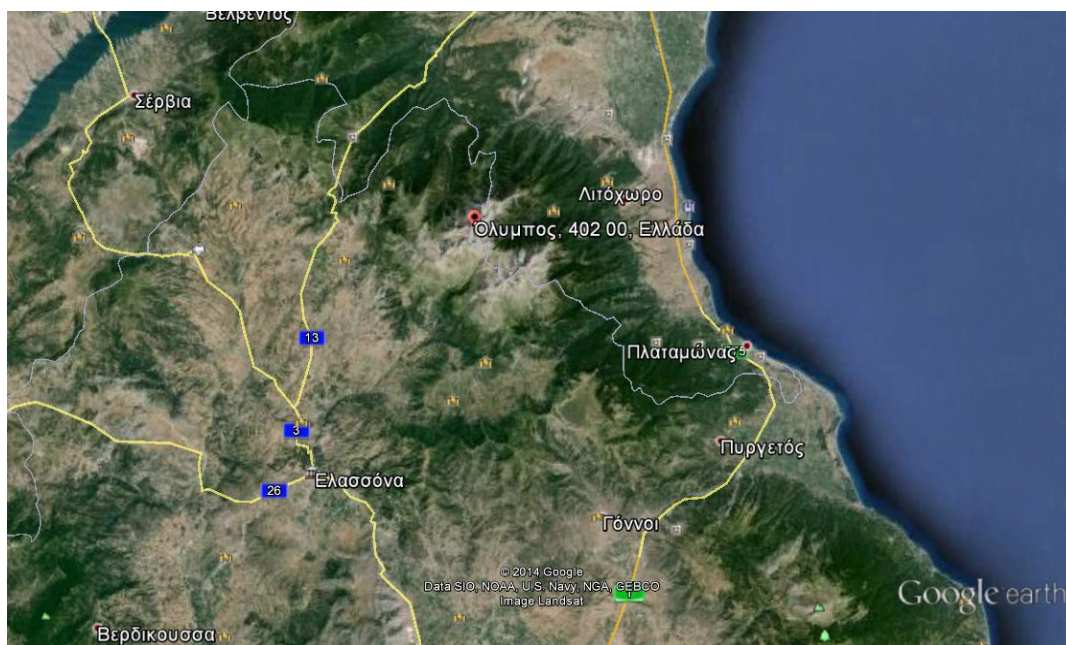
από όσο μάθαμε ζητούν πολιτιστικοί σύλλογοι και φορείς του τόπου μας. Τα καλοκαίρια λαμβάνουν χώρα εκεί πολιτιστικές δραστηριότητες.

Τα τελευταία χρόνια έχουν τοποθετηθεί στον Ελικώνα ανεμογεννήτριες. Κάποιες από αυτές φωτογράφησε η ομάδα μας σε μια ανάβαση που επιχειρήσαμε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο : ΟΛΥΜΠΟΣ

Ο Όλυμπος είναι το ψηλότερο βουνό της Ελλάδας γνωστό παγκοσμίως κυρίως για το μυθολογικό του πλαίσιο, καθώς στην κορυφή του (Μύτικας-2.918 μ.) κατοικούσαν οι Δώδεκα «Ολύμπιοι» Θεοί σύμφωνα με τη θρησκεία των αρχαίων Ελλήνων. Είναι επίσης το δεύτερο σε ύψος βουνό στα Βαλκάνια, αλλά και σε ολόκληρη την περιοχή της Ευρώπης από τις Άλπεις έως τον Καύκασο. Ο συμπαγής ορεινός του όγκος δεσπόζει επιβλητικός στα όρια Μακεδονίας και Θεσσαλίας, με μια σειρά από ψηλές κορυφές που αυλακώνουν βαθιές χαράδρες, γύρω από τις οποίες εκτείνεται μια περιοχή ιδιαίτερης βιοποικιλότητας. Για την προστασία της μοναδικής αυτής κληρονομιάς, ανακηρύχθηκε ήδη από το 1938 ως ο πρώτος Εθνικός Δρυμός της Ελλάδας.

Για την ετυμολογία της λέξης «Όλυμπος» έχουν εκφραστεί διάφορες εκδοχές (ουρανός, λαμπρός, ψηλός, βράχος κ.α.). Κατά μία εκδοχή, η λέξη Όλυμπος είναι προελληνικό τοπωνύμιο αγνώστου ετύμου, του οποίου η αρχική σημασία θα πρέπει να ήταν απλά «βουνό».

2.1: ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Το σχήμα του Ολύμπου, η πολύμορφη και ευμετάβλητη γοητεία της φύσης του, οι ψηλές κορυφές του, γεμάτες ομίχλη και χαμηλά σύννεφα που φέρνουν συχνά

καταιγίδες, προκάλεσαν δέος και θαυμασμό στον προϊστορικό άνθρωπο που κατοίκησε στους πρόποδες του, όπου η αρχαιολογική σκαπάνη αποκαλύπτει σήμερα ευρήματα από οικισμούς της εποχής του σιδήρου. Οι πρώτοι αυτοί κάτοικοι της περιοχής θα δημιουργήσουν τους θρύλους που αργότερα θα αποδώσουν το Δωδεκάθεο των Αρχαίων Ελλήνων.

Οι δώδεκα θεοί κατοικούν στα φαράγγια, «τις πτυχές του Ολύμπου» όπως τα αποκαλεί ο Όμηρος - όπου βρίσκονται και τα παλάτια τους. Το Πάνθεον (ο σημερινός Μύτικας), είναι το σημείο συνάντησής τους, θέατρο των Θυελλωδών συζητήσεών τους. Ο θρόνος του Δία(το σημερινό Στεφάνι), φιλοξενεί αποκλειστικά τον αρχηγό των θεών, τον Δία (Ζευς). Από κει εξαπολύει τους κεραυνούς του δείχνοντας έτσι την «Θεϊκήν του μήνιν». Το δωδεκάθεο συμπληρώνουν η Ήρα, η Εστία, η Δήμητρα, ο Ποσειδώνας, η Αθηνά, ο Απόλλων, η Άρτεμις, ο Ερμής, ο Άρης, η Αφροδίτη και ο Ήφαιστος. Ο Όλυμπος στην Ιλιάδα ονομάζεται μέγας, μακρύς, αιγλήεις (δηλ. λαμπρός), πολύδενδρος.

Στις ανατολικές παρυφές του Ολύμπου, στην Πιερία, η μυθολογική παράδοση τοποθέτησε τις εννέα Μούσες, προστάτιδες των Καλών Τεχνών, θυγατέρες του Δία και της Τιτάνιδας Μνημοσύνης: η Κλειώ, η Ευτέρπη, η Θάλεια, η Μελομένη, η Τερψιχόρη, η Ερατώ, η Πολύμνια, η Ουρανία και η Καλλιόπη.

2.2. ΧΛΩΡΙΔΑ

Η έρευνα των φυτών του Ολύμπου άρχισε πριν 150 χρόνια: το 1836 ο Γάλλος βοτανολόγος Aucher - Ελογ μελέτησε τα φυτά του Ολύμπου. Σύμφωνα με τις μελέτες τους, ο Εθνικός Δρυμός χαρακτηρίζεται από τις πλουσιότερες σε χλωρίδα περιοχές της Ελλάδας, με περίπου 1.700 είδη και υποείδη, που αντιστοιχούν περίπου στο 25% της ελληνικής χλωρίδας. Από αυτά, τα 187 χαρακτηρίζονται ως σημαντικά, 56 είναι ενδημικά ελληνικά εκ των οποίων 23 τοπικά ενδημικά, δηλ. βρίσκονται μόνο στον Όλυμπο και 16 είναι σπάνια στην Ελλάδα ή και εμφανίζουν τα ακραία όρια εξάπλωσής τους στη Βόρεια Ελλάδα. Τα περισσότερα από αυτά που βρίσκονται σε χαμηλό υψόμετρο είναι τα συνηθισμένα μεσογειακά και κεντροευρωπαϊκά είδη. Το

είδος *Jankaea heldreichii*, φυτικό λείψανο από την εποχή των παγετώνων, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους επιστήμονες.

Βλάστηση έξω από το Α' Καταφύγιο Ολύμπου

Η έντονη ποικιλότητα του ανάγλυφου, ο διαφορετικός προσανατολισμός των πλαγιών και η θέση τους σε σχέση με την Θάλασσα επηρεάζουν κατά τόπους το κλίμα του Ολύμπου με αποτέλεσμα να επικρατούν τοπικές συνθήκες μικροκλίματος που σε συνδυασμό με το γεωλογικό υπόβαθρο και το έδαφος, ευνοούν την ανάπτυξη ιδιαίτερων τύπων βλάστησης και χαρακτηριστικών βιοτόπων αντίστοιχα.

Η βλάστηση του Ολύμπου και ιδιαίτερα η κατατομή της, παρουσιάζει πολλές ιδιαιτερότητες. Γενικά, η βορειοανατολική πλευρά του Ολύμπου είναι πυκνά δασωμένη, αφού δέχεται και τις περισσότερες βροχές, ενώ η νοτιοδυτική έχει σημαντικά αραιότερη βλάστηση. Επίσης, ενώ στις γειτονικές οροσειρές των Πιερίων, του Κάτω Ολύμπου και της Όσσας υπάρχει μια σαφής διαδοχή των ζωνών βλάστησης, ακολουθώντας το υψόμετρο, στον Όλυμπο παρατηρείται αναρχία στη διαδοχή των ζωνών βλάστησης. Το γεγονός αυτό οφείλεται στη μεγάλη ποικιλία μικροκλιμάτων που δημιουργεί το ανάγλυφο της περιοχής.

2.2.1. Ζώνες βλάστησης:

Υπάρχουν γενικά τέσσερις διαδοχικές ζώνες βλάστησης που παρατηρούνται στον Όλυμπο χωρίς σαφή όρια μεταξύ τους και είναι οι ακόλουθες:

1. Μεσογειακή ζώνη βλάστησης

Από το υψόμετρο των 300μ. μέχρι και τα 500μ. απαντάται η μεσογειακή ζώνη των αείφυλλων πλατύφυλλων (μακκία). Εκτός από την αριά (*Quercus ilex*) και τη γλιστροκουμαριά (*Arbutus andrachne*) απαντώνται το πουρνάρι (*Quercus coccifera*), η ήμερη κουμαριά (*Arbutus unedo*), το φυλίκι (*Phillyrea latifolia*), η δάφνη (*Laurus nobilis*), ο κέδρος (*Juniperus oxycedrus*) και άλλα. Από τα φυλλοβόλα είδη τα συνηθέστερα είναι ο μέλιος (*Flaxinus ornus*), το τρίλοβο σφενδάμι (*Acer monspessulanum*), η κουτσουπιά (*Cercis siliquastrum*), η κοκορεβιθιά (*Pistacia terebinthus*), το χρυσόξυλο (*Cotinus coggygria*) και άλλα.

2. Ζώνη δασών οξιιάς – ελάτης και ορεινών κωνοφόρων

Η ζώνη των αείφυλλων πλατύφυλλων αντικαθίσταται βαθμιαία από τα οικοσυστήματα της μαύρης πεύκης (*Pinus nigra var. pallasiana*) που σχηματίζει συμπαγείς συστάδες και είναι χαρακτηριστικό ότι λείπει παντελώς η ενδιάμεση ζώνη των φυλλοβόλων δρυών, αν και άτομα των ειδών αυτών απαντώνται σποραδικά μέσα σε συστάδες μαύρης πεύκης. Στις βορεινές πλαγιές της κοιλάδας του Ξηρόλακκου και σε υψόμετρο μεταξύ 600 και 700μ. βρίσκεται υψηλό δάσος χνοώδους δρυός (*Quercus pubescens*) εκτάσεως 1.200 στρ. περίπου.

Η μαύρη πεύκη κυριαρχεί στην ανατολική και βόρεια πλευρά του βουνού από τα 500 έως τα 1.700 μ. υψόμετρο. Στη ζώνη αυτή εμφανίζεται επίσης η υβριδογενής ελάτη (*Abies hybridogenus borissi-regis*) σε μικρές ομάδες και λόχμες, μέχρι και μικρές συστάδες, ιδιαίτερα στη χαμηλότερη περιοχή και στις θέσεις Ναούμη (δυτικά) και Σταλαματιά και Παλιόκαστρο (ανατολικά), όπου απαντάται σε μίξη με τη μαύρη πεύκη και το ρόμπολο (*Pinus heldreichii*). Επίσης, στη ζώνη αυτή απαντάται και η οξιιά (*Fagus sylvatica* s.l), η οποία, ενώ στα γειτονικά βουνά της Όσσας και των Περίων δημιουργεί εκτεταμένη ζώνη βλάστησης, στον Όλυμπο περιορίζεται σε μικρές συστάδες, που εμφανίζονται σαν νησίδες και βρίσκονται κυρίως στις υγρότερες θέσεις και στα καλύτερα εδάφη.

Ιδιαίτερα πλούσια ποικιλία δένδρων και θάμνων βρίσκεται στην κοιλάδα του Ενιπέα. Εκεί μπορεί να δει κανείς τη φτελιά (*Ulmus glabra*), την αγριοκερασιά (*Prunus cerasifera*), τον ίταμο (*Taxus baccata*), τη λεπτοκαρυά (*Corylus avellana*), το αρκουδοπούρναρο (*Pexaquiifolium*), την κρανιά (*Cornus mas*), το μελιάδι

(Fraxinusornus) και το σφενδάμι (Acermonspessulanum) και μια σημαντική ποικιλία από ποώδη φυτά. Τα φαράγγια και οι ρεματιές καλύπτονται από πλατάνια (Platanusonentalis), ιτιές (Salixcínerea) μαύρο σκλήθρο και παρόχθια βλάστηση.

3. Ζώνη ψυχρόβιων κωνοφόρων

Το χαρακτηριστικό είδος της ζώνης αυτής είναι το ρόμπολο (Pinusheldreichii). Το σπάνιο αυτό είδος πεύκης εμφανίζεται σποραδικά από τα 1000μ. υψόμετρο και βαθμιαία αντικαθιστά τη μαύρη πεύκη, ενώ από τα 1400μ. και πάνω, δημιουργεί σχεδόν αμιγές δάσος. Από τα 2000 μ. υψόμετρο το δάσος αρχίζει και αραιώνει, ενώ φτάνει μέχρι τα 2750μ. δημιουργώντας έτσι το υψηλότερο δασοόριο (ανώτατο όριο στο οποίο αναπτύσσονται δάση) των Βαλκανίων και της Ευρώπης γενικότερα.

Χαρακτηριστικό του είδους αυτού είναι ότι πάνω από τα 2500μ, τα δέντρα αποκτούν μια έρπουσα μορφή. Η περιοχή που αναπτύσσεται το ρόμπολο είναι συνήθως ξηρή και οι πλαγιές πετρώδεις. Στη ζώνη αυτή δεν υπάρχουν πηγές ή ρέματα με νερό. Η βλάστηση που αναπτύσσεται στην περιοχή αυτή είναι προσαρμοσμένη στις ειδικές τοπικές συνθήκες και αντιπροσωπεύεται από χαρακτηριστικούς θάμνους, αγρωστώδη, χασμόφυτα κ.ά., ενώ η χλωρίδα περιλαμβάνει πολλά ενδημικά είδη των Βαλκανίων.

4. Εξωδασική ζώνη υψηλών ορέων (αλπική ζώνη)

Μετά τη ζώνη του ρόμπολου ακολουθεί μια εκτεταμένη και γυμνή από δέντρα ζώνη με αλπικά λιβάδια, που συντίθεται από μωσαϊκό λιβαδικών οικοσυστημάτων, ανάλογα με το ανάγλυφο, την κλίση και τον προσανατολισμό του εδάφους. Σε γενικές γραμμές η αλπική αυτή βλάστηση, στην οποία συναντώνται περισσότερα από 150 είδη φυτών, διακρίνεται σε λιβάδια με χιονοστρώσεις, χλοώδεις βάλτους, αλπικούς λιθώνες και σχισμές βράχων. Στα λιβάδια, στους βράχους και στις απότομες πλαγιές ζουν τα περισσότερα ενδημικά φυτά του Ολύμπου, κυρίως μερικά από τα ωραιότερα ελληνικά αγριολούλουδα. Από αυτά τα μισά βρίσκονται μόνο στην Βαλκανική χερσόνησο και τα 23 μόνο στον Όλυμπο και πουθενά αλλού.

Αγριολούλουδο στα όρια της Αλπικής Ζώνης του Ολύμπου

2.2.2. Τα Ενδημικά φυτά του Ολύμπου

1. *Achilleaambrosiaca*
2. *Alyssumhandelii*
3. *Asperulamuscosa*
4. *Aubrietathessala*
5. *Campanulaoreadum*
6. *Carumadamovicii*
7. *Centaureaincompleta*
8. *Centaurealitochorea*
9. *Centaureatransiens*
10. *Cerastriumtheophrasti*
11. *Erysimumolympicum*
12. *Festucaolympica*
13. *Genistasakellariadis*
14. *Jankaeaheldreichii*
15. *Ligusticumolympicum*
16. *Melampyrumciliatum*
17. *Poathessala*
18. *Potentilladeorum*
19. *Rynchosinapisnivalis*
20. *Silenedionysii*
21. *Sileneoligantha*

22. *Veronicathessalica*

23. *Viola striis - notata*

2.3. ΠΑΝΙΔΑ

Σαλαμάνδρα στο φαράγγι του Ενιπέα

Η πανίδα του Ολύμπου, που δεν έχει μελετηθεί συστηματικά μέχρι σήμερα, περιλαμβάνει σημαντική ποικιλία και χαρακτηρίζεται από την παρουσία σημαντικών, σπάνιων και απειλούμενων ειδών. Τα μεγάλα θηλαστικά, που ζούσαν παλαιότερα στην περιοχή, όπως το ελάφι, έχουν πλέον εξαφανιστεί από τον Όλυμπο. Στην αρχαιότητα υπήρχαν λιοντάρια (Παυσανίας) ενώ τουλάχιστον μέχρι τον 16ο αιώνα υπήρχαν αρκούδες (Βίος Αγίου Διονυσίου του Νεωτέρου).

Έχουν καταγραφεί 32 είδη θηλαστικών, στα οποία περιλαμβάνονται το αγριοκάτσικο (*Rupicapra rupicapra*), το ζαρκάδι (*Capreolus capreolus*), το αγριογούρουνο (*Sus scrofa*), η αγριόγατα (*Felis sylvestris*), το κουνάβι (*Martes foina*), η αλεπού (*Vulpes vulpes*), ο σκίουρος (*Sciurus vulgaris*) κ.ά. Έχουν εντοπιστεί επίσης 108 είδη πτηνών (όπως Τσιχλογέρακο, Μαυρόγυπας, Πετροπέρδικα, Λευκοπελαργός, Αγριοπερίστερο, Κοκκινολαίμη, Χρυσογέρακος, Πετρίτης, Δενδρογέρακο, Χρυσαιτός, Φιδαετός, Σταυραετός, Τσαλαπετεινός) πολλά από τα οποία, ιδιαίτερα τα αρπακτικά, είναι σπάνια και προστατεύονται αυστηρά από διεθνείς συμβάσεις.

Υπάρχουν ακόμα τα συνηθισμένα ερπετά του ελληνικού χώρου (22 είδη όπως φίδια, χελώνες, σαύρες κ.λπ.) και ορισμένα αμφίβια (8 είδη) στα ρέματα και τις

εποχιακές λίμνες, καθώς και μια μεγάλη ποικιλία εντόμων, κυρίως πεταλούδες, για τις οποίες ο Όλυμπος φημίζεται.

ΠΙΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ:

Αγριοκάτσικο (*Rupicapra rupicapra*)

(*Rupicapra rupicapra*) είναι ένα από τα ξεχωριστά θηλαστικά της Ελλάδας. Μικροί πληθυσμοί του ζουν σε Όλυμπο, Οίτη, Γκιόνα, Βαρδούσια, Σμόλικα, Περιστέρι, Γκαμήλα, Ροδόπη και Βόρα (Καϊμακτσαλάν). Αν και προστατεύονται με νόμο από το 1935, οι πληθυσμοί του μειώνονται από το παράνομο κυνήγι. Το αγριόγιδο είναι απόλυτα προσαρμοσμένο να ζει στους γκρεμούς και τις ορθοπλαγιές των μεγάλων υψομέτρων. Τον χειμώνα, που δεν υπάρχουν κοπάδια μεταφερόμενης κητονοτροφίας, κινούνται σε όλη την αλπική ζώνη. Τα αρσενικά ζουν μόνα τους και τα θηλυκά σε ομάδες μαζί με τα νεαρά άτομα.

Ζαρκάδι (*Capreolus capreolus*)

Είναι το πιο μικρό είδος της οικογένειας των ελαφιδών. Το χειμώνα συναντάται σε χαμηλότερα υψόμετρα ενώ το καλοκαίρι ανεβαίνει ψηλότερα ανάλογα με την ποσότητα και την ποιότητα της τροφής. Το ζαρκάδι ζει σε ποικιλία δασικών βιοτόπων (φυλλοβόλα ή μικτά δάση με κωνοφόρα) και εμφανίζεται σε μεγάλους πληθυσμούς στην κεντρική και βόρεια Ευρώπη.

Αγριογούρουνο (*Sus scrofa*)

Ο αγριόχοιρος ή αγριογούρουνο είναι ο άγριος πρόγονος των εξημερωμένων χοίρων.

Αγριόγατα (Felissylvestris)

Η ευρωπαϊκή αγριόγατα είναι μοναχική και αποφεύγει τον άνθρωπο. Όπως και στις συγγενικές γάτες η ζωή τους είναι ως επί το πλείστον καθιστική, συνήθως παραμονεύει και επιτίθεται αιφνιδιαστικά στα θύματά της με ένα άλμα. Πολύ σπάνια, μόνο σε εξαιρετικές συνθήκες θα κυνηγήσει μακριά από την κάλυψη του δάσους, σε ανοιχτά μέρη.

Έχουν πολύ αναπτυγμένες αισθήσεις που σε συνδυασμό με την υψηλή νοημοσύνη τους, μπορούν να αντιληφθούν έγκαιρα τους φυσικούς κινδύνους, με την όσφρηση μπορεί να αντιληφθεί και να ξεχωρίσει αμέσως τον κίνδυνο. Τα χαρακτηριστικά μεγάλα νύχια σε συνδυασμό με τα κοφτερά δόντια την οξύτατη όραση και ακοή τη δυνατότητα να αναρριχώνται στα δένδρα με πολύ μεγάλη ευκολία το καθιστούν ένα δυνατό θηρευτή, επιπλέον έχει την ευκινησία που διακρίνει όλες τις γάτες.

Κουνάβι (Martesfoina)

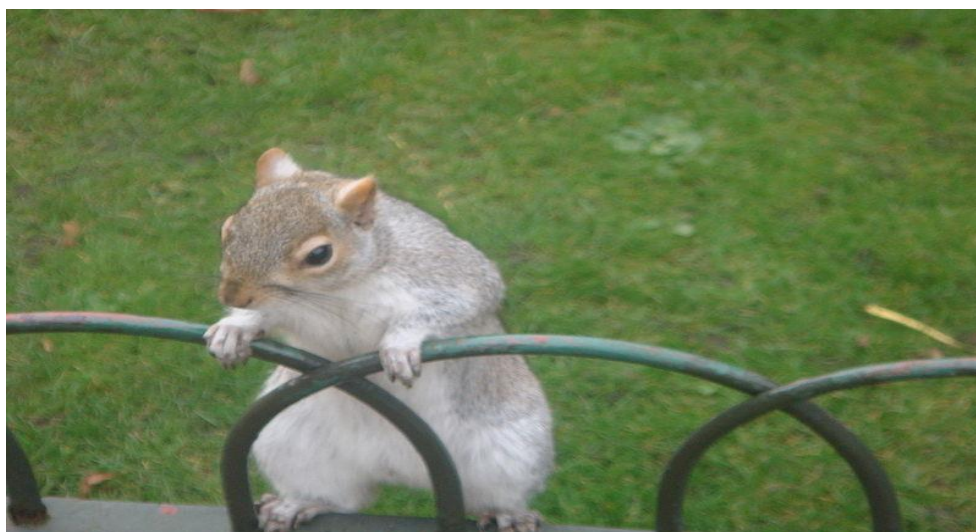
Είναι αρπακτικό ζώο. Ανήκει στην οικογένεια των ικτιδιδών. Επιστημονικά λέγεται "ικτίς η τοιχοδίαιτος". Κυνηγάει μικρά ζώα και τους ρουφάει το αίμα. Αγαπά πολύ το μέλι.

Αλεπού (Vulpesvulpes)

Η αλεπού (*Vulpes*) είναι ανώτερο θηλαστικό, που ανήκει στην οικογένεια Κυνίδες. Το πιο γνωστό είδος είναι η Κόκκινη Αλεπού (*Vulpes vulpes*), της οποίας το τρίχωμα είναι κοκκινωπό, με μαυριδερά το πίσω μέρος των αυτιών της και το μπροστινό μέρος των ποδιών της, ενώ το άκρο της ουράς της είναι πάντα λευκό.

Σκίουρος (*Sciurus vulgaris*)

Σκίουρος ή βερβερίτσα είναι το κοινό όνομα μικρού θηλαστικού της οικογένειας Σκιουρίδες. Το όνομα αυτό προέρχεται από την ελληνικές λέξεις σκιά και ουρά.

Τσιγλογέρακο (Accipiternis).

Λαϊκά ονόματα: Τσιγλογέρακο, Σαϊνι, Ξεφτέρι.

Διμορφικό. Το αρσενικό είναι σκούρο γκριζο στο πάνω μέρος και άσπρο με κοκκινόξανθες οριζόντιες ρίγες από κάτω. Το ίδιο χρώμα υπάρχει στο κάτω μέρος του λαιμού και στα μάγουλα. Το θηλυκό και τα νεαρά μοιάζουν πολύ με τα αντίστοιχα του Σαϊνιού. Το μάτι των ενηλίκων είναι κίτρινο ενώ το κήρωμα και τα πόδια σ' όλες τις ηλικίες είναι κίτρινο. Τα θηλυκά είναι πάντα μεγαλύτερα από τα αρσενικά

Μαυρόγυπας

Ο Μαυρόγυπας είναι είδος γύπα, που απαντάται στον ελλαδικό χώρο. Η επιστημονική του ονομασία είναι *Aegypius monachus* και δεν περιλαμβάνει υποείδη.

Πετροπέρδικα

Είναι είδος επιδημητικό. Ζει σε κοπάδια όλο το χρόνο, εκτός από την περίοδο της αναπαραγωγής. Αναπαράγεται σε ανοιχτά βραχώδη περιβάλλοντα που εντοπίζονται μερικές φορές σε πολύ μεγάλα υψόμετρα, αλλά και κοντά στη θάλασσα.

Λευκοπελαργός

Η λέξη πελαργός είναι σύνθετη από τις λέξεις "πελός" (που σημαίνει μαύρος) και "αργός" (πού σημαίνει λευκός) και ανταποκρίνεται τελείως στο ασπρόμαυρο χρώμα αυτού του πουλιού. Είναι ένα αρκετά μεγάλο ημερόβιο πουλί, με μήκος του ξεπερνάει το ένα μέτρο, φτερούγες του έχουν άνοιγμα δύο μέτρα και βάρος του φτάνει τα τέσσερα κιλά.

Αγριοπερίστερο

Το αγριοπερίστερο (*Columbalinia*) είναι πρόγονος όλων των κατοικίδιων περιστεριών. Έχει μήκος 30-30 εκατοστά και το χρώμα του είναι ίδιο με αυτό των περιστεριών των πόλεων. Ζει σε βραχώδεις ακτές, στη φύση και φωλιάζει σε τρύπες στα βράχια, σε σπηλιές και σε παλιά πηγάδια. Το πέταγμα του είναι πολύ γρήγορο.

Κοκκινολαίμης

Ο κοκκινολαίμης (*Erithacus rubecula* - Εριθακός ο κοκκινούλης) είναι μικρόσωμο πουλί, το οποίο ανήκει στην οικογένεια των τσιχλών. Συναντάται με διάφορες ονομασίες, όπως καλόγιαννος, καλογιάννος, κοκκινοστήθης, κομπογιάννης, χειμωνιάτης, τσιγκογιάννης, τσιρογιάννης κ.ά. Επίσης αναφέρεται ως αηδόνι του χειμώνα.

Χρυσογέρακας

Ο Χρυσογέρακας είναι είδος γνήσιου γερακιού (γένοςFalco), που απαντάται στον ελλαδικό χώρο. Η επιστημονική του ονομασία είναι Falco biarmicus , και περιλαμβάνει 5 υποείδη.

Περίτης

Ο Πετρίτης είναι είδος γνήσιου γερακιού (γένοςFalco), που απαντάται στον ελλαδικό χώρο. Η επιστημονική του ονομασία είναι Falco peregrinus (Ιέραξ ο μεταναστευτικός), και περιλαμβάνει 16 υποείδη.

Δεντρογέρακας

Ο Δεντρογέρακας είναι είδος γνήσιου γερακιού (γένοςFalco), που απαντάται στον ελλαδικό χώρο. Η επιστημονική του ονομασία είναι Falco subbuteo , και περιλαμβάνει 2 υποείδη.

Χρυσαιτός

Ο Χρυσαιτός είναι είδος αετού που απαντάται στον ελλαδικό χώρο. Η επιστημονική του ονομασία είναι *Aquilachrysaetos* και περιλαμβάνει 6 (-7) υποείδη.

Φιδαιτός

Ο Φιδαιτός είναι είδος αετού και το μοναδικό είδος κίρκαιου, που απαντάται στον ελλαδικό χώρο. Η επιστημονική του ονομασία είναι *Circaetusgallicus* και δεν περιλαμβάνει υποείδη αλλά, σύμφωνα με τους περισσότερους ορνιθολόγους, δύο χρωματικές φάσεις.

Σταυραετός

Ο Σταυραετός είναι είδος αετού που απαντάται στον ελλαδικό χώρο. Η επιστημονική του ονομασία είναι *Aquila pennata* (παλαιότερη ονομασία και τωρινό συνώνυμο *Hieraetus pennatus*) και δεν περιλαμβάνει υποείδη, αλλά, σύμφωνα με τους περισσότερους ορνιθολόγους, δύο χρωματικές φάσεις.

Τσαλαπετεινός

Ο πάπουζας (ή τσαλαπετεινός, αγριοπετεινός, αγριοκοκοράκι, φραγκοκόκορας) ή Έποψ ο κοινός ή Έποψ ο γνήσιος (*Upupa epops*) γνωστός και με τα κοινά ονόματα αγριοκόρακας, εποπάς, κουκοπετεινός, κουτσουλιανός είναι το μοναδικό είδος της οικογένειας Εποπίδες. Πρόκειται για ζωηρόχρωμο πουλί. Έχει χαρακτηριστική κραυγή που ο ήχος της μοιάζει σαν «ουπ-ουπ» από την οποία πήρε το όνομα του στην διεθνή βιβλιογραφία. Τσαλαπετεινός ονομάστηκε από το λοφίο

του που κινεί όταν θέλει· το ανασηκώνει σε περίπτωση που θα ενοχληθεί και όταν φτάνει στη φωλιά του.

2.4. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Υπάρχουν τρία καθεστώτα προστασίας του Ολύμπου:

1. Ο Όλυμπος σύμφωνα με το Β.Δ.9-6-1938 (Φ.Ε.Κ. 248 Α/38) ανακηρύχθηκε Εθνικός Δρυμός - ο πρώτος που έγινε στη χώρα μας, και από τους παλαιότερους στον κόσμο - και περιλαμβάνει το ένα δέκατο (1/10) του ορεινού όγκου του (περίπου 44,5 τ.χλμ. επί συνόλου 500 τ. χλμ.)
2. Στις 15-12-1981 κηρύχθηκε "Απόθεμα της Βιόσφαιρας" από την Unesco, υπό την εποπτεία του ΟΗΕ. Η κήρυξή του κρίθηκε αναγκαία για την προστασία και τη διαφύλαξη του ευαίσθητου φυσικού του περιβάλλοντος.
3. Το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης "Natura 2000" (Φύση 2000).

Επίσης όλη η περιοχή του Ολύμπου έχει χαρακτηριστεί από το Υπουργείο Πολιτισμού, σύμφωνα με την απόφαση 21159/939 από 18-06-1987 (Φ.Ε.Κ. 317 Β/87), ως αρχαιολογικός και ιστορικός χώρος που έχει άμεση σχέση με την ιστορία του Ελληνισμού.

2.4.1. Ο Εθνικός Δρυμός

Το ψηλότερο βουνό μας, η κατοικία των δώδεκα Θεών της αρχαιότητας, είναι και η πρώτη περιοχή για την οποία εφαρμόστηκε πριν από 50 χρόνια, ειδικό καθεστώς προστασίας στην χώρα μας με την κήρυξή του ως Εθνικού Δρυμού το 1938.

Σκοπός της κήρυξης αυτής ήταν «...η διατήρηση στο διηνεκές του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής, δηλαδή της άγριας γλωρίδας, της πανίδας και του φυσικού τοπίου, καθώς και των πολιτιστικών και άλλων αξιών της...». Ακόμα, η ανακήρυξη του Δρυμού έγινε με σκοπό την ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας

παράλληλα με την περιβαλλοντική εκπαίδευση του κοινού και την ανάπτυξη του τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή.

Με ειδική νομοθεσία έχει απαγορευτεί κάθε είδους εκμετάλλευση στην ανατολική πλευρά του βουνού σε έκταση 40.000 στρεμμάτων περίπου που αντιπροσωπεύει τον πυρήνα του Δρυμού. Μια ευρύτερη περιοχή γύρω από τον πυρήνα, χαρακτηρίστηκε «περιφερειακή ζώνη του Δρυμού», ώστε η διαχείριση και εκμετάλλευσή της να γίνεται έτσι ώστε να μην επηρεάζει αρνητικά την προστασία του πυρήνα.

Σήμερα, μετά από ειδική μελέτη, ο Δρυμός έχει επεκταθεί σε μian έκταση 234.000 στρεμμάτων. Διοικητικά ο Δρυμός ανήκει στους Νομούς Πιερίας και Λάρισας, η οριογραμμή του διατρέχει περιοχές των δήμων Δίου, Λιτοχώρου, Ανατολικού Ολύμπου, Πέτρας, Ολύμπου και της κοινότητας Καρυάς. Το χαμηλότερο υψόμετρο βρίσκεται στα 600m, ενώ η κορυφή του, ο Μύτικας στα 2.918m.

Ο Όλυμπος είναι παγκόσμια γνωστός τόσο για τα οικολογικά χαρακτηριστικά και την ανεπανάληπτη φυσική ομορφιά του, όσο και για την σχέση του με την αρχαία ελληνική μυθολογία. Η ποικιλία των οικοτόπων του είναι εκπληκτική. Η έντονη ποικιλότητα του ανάγλυφου του Ολύμπου, ο διαφορετικός προσανατολισμός των πλαγιών, το πέτρωμα, το μεγάλο ύψος και η μικρή απόσταση των κορυφών από τη θάλασσα, δημιουργούν μεγάλη ποικιλία τύπων βλάστησης και βιοτόπων. Η σημασία του Δρυμού έχει αναγνωριστεί όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στην Ευρώπη και παγκόσμια.

Το 1981 η UNESCO ανακήρυξε τον Όλυμπο «Διατηρητέο Οικοσύστημα της Παγκόσμιας Βιόσφαιρας». Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει συμπεριλάβει τον Όλυμπο στις «Σημαντικές για την Ορνιθοπανίδα Περιοχές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας». Έχει επίσης καταχωρηθεί στον κατάλογο του ευρωπαϊκού Δικτύου Natura 2000 ως «ζώνη ειδικής προστασίας» και «τόπος κοινοτικού ενδιαφέροντος».

Μετά την ανακήρυξη του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου ο Θεσμός των Εθνικών Δρυμών επεκτάθηκε. Μέχρι σήμερα έχουν ανακηρυχτεί δέκα Εθνικοί Δρυμοί σ' ολόκληρη την χώρα που εκτείνονται από το βορειοδυτικό άκρο της χώρας μέχρι το Λιβυκό Πέλαγος και περιλαμβάνουν ορισμένα από τα πιο χαρακτηριστικά τοπία με εξαιρετική ποικιλία βιοτόπων και άγριας ζωής.

2.4.2. Κανονισμός Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

Ο Δρυμός προστατεύεται με ειδική νομοθεσία. Για τους παραβάτες εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν.Δ. 86/1969, του Ν.Δ. 996/1971 του νόμου 177/1975 και του νόμου 998/1979. Βάσει του «Ειδικού Κανονισμού», η είσοδος στον Δρυμό επιτρέπεται μόνο από τους υπάρχοντες δρόμους και η κυκλοφορία επιτρέπεται από την ανατολή μέχρι την δύση του ηλίου μόνο στα διαμορφωμένα μονοπάτια. Ο επισκέπτης πρέπει επίσης να ξέρει ότι δεν επιτρέπονται τα παρακάτω:

- Η είσοδος σε παιδιά κάτω των 14 χρονών χωρίς συνοδό.
- Η στάθμευση σε χώρους άλλους εκτός από τους ειδικούς χώρους στάθμευσης.
- Η κοπή δέντρων, η μεταφορά φυτοχώματος, το ξερίζωμα και η συλλογή θάμνων, φυτών, σπόρων.
- Το κυνήγι κάθε ζώου με οποιοδήποτε μέσο σε όλη την διάρκεια του χρόνου.
- Η καταστροφή και η συλλογή φωλιών, αυγών ή νεοσσών και γενικά η ενόχληση και καταστροφή ειδών της πανίδας.
- Η πρόκληση ζημιών σε γεωλογικούς σχηματισμούς.
- Η ελεύθερη κυκλοφορία οποιονδήποτε ζώων που συνοδεύουν επισκέπτες.

Τα οικοσυστήματα του Ολύμπου αποτελούν ένα μνημείο της φύσης για τους Έλληνες και όχι μόνο, γι' αυτό και πρέπει να προστατευθεί από τις ανθρώπινες επεμβάσεις όπως το παράνομο κυνήγι, τις πυρκαγιές, τα σκουπίδια και τις εκχερσώσεις. Η ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων όπως η πεζοπορία, η ορειβασία και η περιβαλλοντική εκπαίδευση μπορούν να οδηγήσουν σε μια σωστή διαχείριση και στην προστασία του πλούτου του.

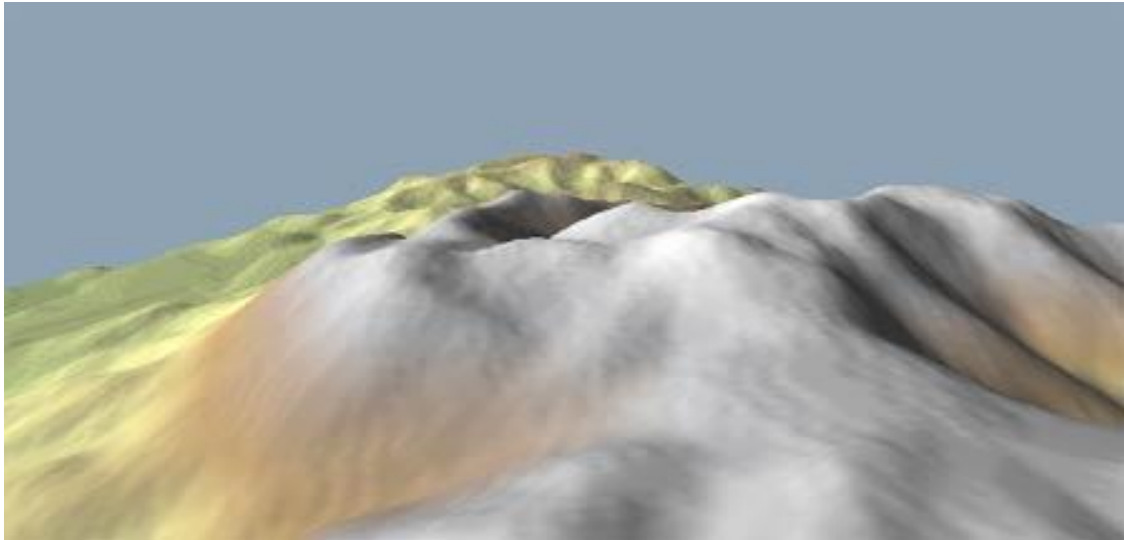
2.4.3. Κορυφές - Μύτικας

Οι κορυφές του Ολύμπου, χιονοσκέπαστες και μεγαλοπρεπείς, άχρονες και παντοτινές, υπεράνθρωπες και κατοικία θεών, όνειρο ζωής και προορισμός για ορειβάτες και προσκυνητές συνάμα, νόμα και θαύμα αιώνιο, περιμένουν τον καθένα από μας για μετουσίωση και εσωτερική ενατένιση, ανάταση ψυχής και σώματος...

Μερικές από τις σημαντικότερες και πιο γνωστές κορυφές του Ολύμπου είναι:

	Κορυφή	Υψόμετρο
1.	Μύτικας	2917
2.	Άγιος Αντώνιος	2817
3.	Εννέα Πύργοι	2450
4.	Καλόγερος	2701
5.	Μπαρμπαλάς	1847
6.	Προφήτης Ηλίας	2802
7.	Σκολιό	2911
8.	Στεφάνι	2909
9.	Σκάλα	2866
10.	Τουρτοφωλιά	1241
11.	Χριστάκη	2714
12.	Φράγκου Αλώνι	2684

Αναπαράσταση στον υπολογιστή των κορυφών του Ολύμπου

ΜΕΡΟΣ Β΄:

ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

- **Καθαριότητα – περιποίηση εξωτερικών χώρων**

Φροντίσαμε σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος, και συνεχίζουμε, για την καθαριότητα του σχολικού χώρου. Συγκεκριμένα καθαρίσαμε τους κάδους απορριμμάτων και μαζέψαμε αρκετές φορές τα διάσπαρτα σκουπίδια στην ευρύτερη περιοχή του σχολείου. Συχνά μαζεύαμε όσα σκουπίδια προορίζονταν για ανακύκλωση και τα τοποθετούσαμε στους ειδικούς κάδους. Προσπαθούσαμε να παρακινούμε και μαθητές άλλων τάξεων έτσι ώστε να διαχωρίζουν τα απορρίμματα και να διατηρούν το χώρο καθαρό.

Λίγο πριν κλείσουν τα σχολεία για τις διακοπές των Χριστουγέννων όλοι οι μαθητές της Β΄ λυκείου συγκεντρωθήκαμε στον εσωτερικό προαύλιο χώρο του σχολείου μας και στολίσαμε το κεντρικό δέντρο με χριστουγεννιάτικα στολίδια. Ύστερα καθένας από εμάς έγραψε μια ευχή για το νέο έτος σε ένα χαρτί, το οποίο πλαστικοποιήθηκε και χρησιμοποιήθηκε ως το βασικό στολίδι του δέντρου μας.

- **Παρτέρια**

Ασχοληθήκαμε με το πράσινο που υπήρχε ή μπορούσε να αναπτυχθεί στο σχολικό χώρο (προαύλιο).

Κατά την διάρκεια του φθινοπώρου κλαδέψαμε τις τριανταφυλλιές και άλλα θαμνώδη φυτά. Στην συνέχεια με το που μπήκε η άνοιξη απαλλάξαμε τα παρτέρια από τα ζιζάνια που χαλούσαν την εικόνα τους και δεν άφηναν τα ωφέλιμα φυτά να αναπτυχθούν. Έπειτα σκαλίσαμε το χώμα και φυτέψαμε ποικιλία λουλουδιών και λαχανικών.

Αρχικά ο χώρος ήταν κάπως έτσι ...

και έτσι

Κλαδέγαμε, κόψαμε, καθαρίσαμε, σκάψαμε

Και στο τέλος είχαμε αποτέλεσμα ...

- **Το έργο των μελισσών στο περιβάλλον**

Προσκαλέσαμε στο σχολείο μας τον κ. Καραπιπέρη Παναγιώτη, τεχνολόγο γεωπονίας, καθηγητή εφαρμογών ΤΕΙ Λάρισας - καθηγητή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Έγινε μια παρουσίαση που η ομάδα μας παρακολούθησε με ενδιαφέρον, σχετικά με τα χαρακτηριστικά των μελισσών και τον ρόλο τους στο οικοσύστημα. Παρακολουθήσαμε αυτό το μαγικό κόσμο, τον τόσο καλά οργανωμένο, μάθαμε για τα ίδια τα έντομα (γέννηση, αναπαραγωγή, την ανατομία τους, τον τρόπο ζωής τους) αλλά και για το ότι η μέλισσα είναι ένας πολύτιμος δείκτης για την κατάσταση του οικοσυστήματος και της βιοποικιλότητας των ειδών.

Η μέλισσα είναι έντομο που ανήκει στα υμενόπτερα και χαρακτηρίζεται ωφέλιμη για το περιβάλλον αλλά και για τη διατροφή του ανθρώπου (μέλι). Συμμετέχει στην επικονίαση των φυτών ως εξής: Προσπαθώντας να συλλέξει γύρη ή νέκταρ μεταφέρει από άνθος σε άνθος με το σώμα της τα σωματίδια της γύρης. Έτσι συμβάλλει στην αναπαραγωγή των φυτών.

Επομένως η μέλισσα συμβάλει στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας στον πλανήτη. Αναλυτικότερα συμβάλει στην παραγωγή φρούτων και λαχανικών προϊόντων κυψέλης, στην διατήρηση της βιοποικιλότητας, στην προστασία του εδάφους από τη διάβρωση και τη βελτίωση των βοσκότοπων . Είναι ο μοναδικός εκπρόσωπος του ζωικοί βασιλείου που επηρεάζει σημαντικά την επικονίαση-γονιμοποίηση και παραγωγή των φώτων. Αυτό έχει μεγαλύτερη αξία από την παραγωγή μελιού ακόμη και αν αυτή είναι ιδιαίτερα άφθονη. Προϋπόθεση για την ανάπτυξη της μελισσοκομίας είναι η αγάπη του μελισσοκόμου για τη μέλισσα και η σκληρή δουλειά. Τα φυτοφάρμακα σήμερα απειλούν τις μέλισσες και θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί.

- **Επίσκεψη στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελασσόνας**

Μετά από όλες αυτές τις δράσεις στην περιοχή μας ακολούθησε η ευχάριστη και γεμάτη εμπειρίες επίσκεψη στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελασσόνας.

α. Αρχικά επισκεφθήκαμε το Κ.Π.Ε. όπου ενημερωθήκαμε σχετικά με τις δραστηριότητες που θα ακολουθήσουν στο βουνό του Ολύμπου και σχετικά με στοιχειώδεις πληροφορίες γι' αυτόν.

β. Μετά από το ΚΠΕ σειρά είχε το χωριό Λιβάδι όπου κατά την διάρκεια της διαδρομής κάναμε στάσεις για να παρατηρήσουμε χαρακτηριστικά του

περιβάλλοντος εκείνης της περιοχής. Στο Λιβάδι επισκεφθήκαμε ένα μικρόλαογραφικό μουσείο με εκθέματα της καθημερινής ζωής των κατοίκων σε παλαιότερες εποχές. Τέλος περπατήσαμε τα πέτρινα μονοπάτια του χωριού έχοντας ως προορισμό το σημείο που ξεπρόβαλε ο θεόρατος Όλυμπος.

γ. Την επόμενη μέρα στις 4 Απριλίου νωρίς το πρωί ξεκινήσαμε με προορισμό το βουνό του Ολύμπου, όπου περπατήσαμε και φτάσαμε σε υψόμετρο περίπου 1.800 μέτρων, αφού πρώτα περάσαμε από το Πλατανόδασος όπου μας τράβηξε την προσοχή ένας πλάτανος άνω των 1.000 ετών. Μετά επισκεφθήκαμε το παραδοσιακό χωριό Κοκκινοπηλός. Αφού ξεκουραστήκαμε για λίγες ώρες ξεκινήσαμε για την όμορφη πόλη της Λάρισας

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στα πλαίσια της περιβαλλοντικής εργασίας εκτός από τις εργασίες μας στο σχολικό χώρο και στην πόλη μας, επισκεφτήκαμε το Κ.Π.Ε. (Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης) Ελασσόνας. Είναι πλέον φανερό για όλους τους μαθητές ότι το να έρχεται κανείς κοντά στο φυσικό περιβάλλον είναι ωφέλιμο καθώς το άτομο είναι ικανό να ευαισθητοποιηθεί για τα προβλήματα του περιβάλλοντος και να βρει αποτελεσματικούς τρόπους επίλυσής τους.

Οι ενδοσχολικές αλλά και οι εξωσχολικές δραστηριότητες σχετικά με το περιβάλλον τις οποίες εμείς οι ίδιοι οι μαθητές διεκπεραιώσαμε μας έδωσαν την ευκαιρία να αυξήσουμε το αίσθημα της ομαδικότητας και της συνεργασίας. Επιπρόσθετα παρατηρείται πως τον τελευταίο καιρό ανησυχούμε για την ομορφιά και την καθαριότητα του σχολικού χώρου αλλά και συμμετέχουμε περισσότερο σε περιβαλλοντικές δράσεις για την γύρω περιοχή της Αλιάρτου. Ωστόσο ισχύει ότι η συγκεκριμένη περιβαλλοντική εκδρομή δραστηριοποίησε πολλούς μαθητές δίνοντάς τους την ευκαιρία να ενημερωθούν πολύ περισσότερο αλλά και πιο σωστά για το φυσικό περιβάλλον.

Συμπεραίνουμε λοιπόν πως όλα αυτά τα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης είναι χρήσιμα και προσοδοφόρα και μπορούν να βελτιώσουν την σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- <http://www.hsiodos.gr/>
- <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%8C%CE%BB%CF%85%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%82>
- <http://filotis.itia.ntua.gr/biotopes/c/A00060052>
- http://discoverviotia.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=27&Itemid=34
- <http://www.hpert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000074536&tsz=0&autostart=0>
- <http://www.hpert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000071364&tsz=0&autostart=0>
- <http://www.olympusfd.gr/>
- <http://www.mountolympus.gr/>
- <http://www.olympus-marathon.com/>
- <http://www.routes.gr/>
- <http://www.olympus-climbing.gr/>
- http://fp08.eu/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=19&Itemid=48
- <http://www.scoop.it/t/olympus>
- <http://www.hpert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000069194&tsz=0&autostart=0>
- <http://www.hpert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000069194&tsz=0&autostart=0>